

ОСОБЛИВОСТІ ВІРТУАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ МІМІКО- ЖЕСТОВОГО МОВЛЕННЯ ОСОБАМИ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Зниження слуху констатується у науці, як правило, за мірою враження. Тому особи, які втратили слух, різною мірою характеризуються як слабчущі та глухі. Слабчущі діти та дорослі використовують, в основному, вербальне мовлення, і воно відіграє провідну роль в дидактиці, міжособистісному спілкуванні. У педагогічну класифікацію рівня зниження слуху й лягла можливість широти діапазону застосування мовлення. Так, слабчущі діти відрізняються від глухих тим, що перші, на відміну від других, можуть використовувати самостійно залишки слуху в оволодінні мовою.

Глухі діти і дорослі з причини значної міри втрати слуху використовують мову в більш обмеженому діапазоні. А у випадках міжособистісного спілкування звертаються до застосування мімико-жестового мовлення. З появою сучасних технічних засобів на сьогодні глухі особи мають змогу через відеозв'язок налагодити між собою спілкування, спираючись на мімико-жестове мовлення. В такому спілкуванні є два складники: реальність і віртуальність. Зупинимося на загальних ознаках кожного із вище названих складників.

Реальність полягає в тому, що кожен із тих, що спілкуються, знаходиться в реальному і єдиному проміжку часу. Це надає можливість відразу реагувати на попереднє повідомлення. Оскільки мімико-жестове мовлення характеризується рівнем складності і у використанні є неоднорідним, існує можливість перейти у спілкуванні від складної форми мімико-жестового мовлення до простої і навпаки, що створює реальні можливості для порозуміння.

Можна продовжувати розгляд ознак, що характеризують реальність. Наголосивши на основних, доцільно і, можливо, важливіше розглянути у спілкуванні глухих між собою ту ознаку, яка може розцінюватись як віртуальна. Слід зауважити, що при сприйманні людини людиною стосовно глухих мають на увазі читання з обличчя, що відповідно мімико-жестовому спілкуванню означатиме читання невербальних сигналів тіла. Разом з тим, у відеозв'язку наявне, як правило обличчя та руки. Тому через відеозв'язок глухі не мають змоги прочитати позу, звернення до співрозмовника, тощо. Така ознака віртуальності значно утруднює розуміння емоційного стану один одного та причин невдоволення або задоволення позицією сторони спілкування.

До віртуальної складової слід віднести і технічні зорово сприйняті особливості. Так, у реальності співрозмовник себе не бачить, а при відеозв'язку людина відслідковує не лише поведінку візаві, але й свою. А в силу того, що глухі люди, на відміну від чуючих, спираються лише на візуальний контакт, який не підкріплений звуковим, увага зміщується зі змісту спілкування на відстежування себе. Це спричиняє перерваність потоку мовлення візаві, коли

глухі діти або дорослі пропускають жести, тому що в цей час їхня увага була переключена на самого себе. Інакше кажучи, в такій ситуації одним із співрозмовників втрачається вся або частина інформації конкретного періоду часу.

Важливою також є віртуальна ознака, яка характеризує діалог. Як відомо, у діалозі присутня послідовність висловлювань. При звуковому спілкуванні діалог є реальним, при жестовому – віртуальному – характерною особливістю жестової передачі думки є її значно більша тривалість, ніж усне мовлення. І тому у міжособистісному спілкуванні у діалог вкраплюються монологи. І цим самим співрозмовники створюють епізоди нерозуміння один одного, яке в кращому випадку вимагає повторення.

Зупинимось на останньому, що визначає віртуальність у міміко-жестовому спілкуванні глухих через відеозв'язок. Всі вищеназвані характеристики стосуються контекстності у спілкуванні. Реальне спілкування глухих дітей та дорослих має широкий діапазон вражень за зоровим сприйманням, а у випадку відеозв'язку цей діапазон значно звужується.

Новітні технічні засоби принесли для глухих дорослих і дітей реальну радість спілкування на відстані, можливість встановлювати зв'язки та підтримувати відносини на відстані. Разом з тим, віртуальні характеристики спілкування можуть призводити до непорозумінь, і з такими непередбачуваними і невідомими для осіб зі значною втратою слуху наслідками їх слід знайомити на спеціальних освітніх заходах.